

Sygnatura akt II Ca 234/21

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 czerwca 2021 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu II Wydział Cywilny Odwoławczy

w następującym składzie:

Przewodniczący: Sędzia Sądu Okręgowego Agnieszka Śliwa

po rozpoznaniu w dniu 30 czerwca 2021 r. w Poznaniu

na posiedzeniu niejawnym

w postępowaniu uproszczonym

sprawy z powództwa (...) Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego Niestandaryzowanego Funduszu Sekurytyzacyjnego z siedzibą w G.

przeciwko D. K.

o zapłatę

na skutek apelacji wniesionej przez pozwaną

od wyroku Sądu Rejonowego w Gnieźnie

z dnia 27 listopada 2020 r.

sygn. akt I C 217/20

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

I. powództwo oddala,

II. zasądza od powoda na rzecz pozwanej 1.800 zł (tysiąc osiemset złotych) z tytułu zwrotu kosztów procesu;

2. zasądza od powoda na rzecz pozwanej 900 zł (dziewięćset złotych) z tytułu zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Agnieszka Śliwa

UZASADNIENIE

Powód (...) Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Niestandaryzowany Fundusz Sekurytyzacyjny z siedzibą w G. domagał się zasądzenia na jego rzecz od pozwanej D. K. 9.939,35 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Powód wniósł ponadto o zasądzenie na jego rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Uzasadniając żądanie pozwu (...) Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Niestandaryzowany Fundusz Sekurytyzacyjny z siedzibą w G. wskazał, że dochodzi wierzytelności wynikającej z umowy pożyczki o nr (...), którą pozwana zawarła w dniu 16 maja 2018 r. z (...) sp. z o.o. z siedzibą w O.. Powód podał, że pomimo precyzyjnie określonych

w umowie zasad zwrotu pożyczonej kwoty, D. K. nie wywiązała się z jej warunków i nie dokonywała spłaty pożyczki, co spowodowało jej wypowiedzenie, w związku z czym kwota stała się wymagalna z dniem 20 listopada 2019 r. Wierzyciel pierwotny dokonał przelewu przysługującej mu wierzytelności od pozwanej na rzecz (...) Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego z siedzibą we W., a następnie w dniu 21 maja 2018 r. powód nabył przedmiotową wierzytelność od (...) Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego z siedzibą we W.. Powód wyjaśnił, że na dochodzoną pozwem sumę składa się: 4.988,22 zł tytułem niespłaconego kapitału udzielonej pożyczki, 194,59 zł tytułem odsetek umownych stanowiących część odsetkową niespłaconych rat pożyczki do dnia wypowiedzenia umowy, 31,54 zł tytułem odsetek umownych w wysokości odsetek maksymalnych naliczonych od przeterminowanych rat kapitałowych w okresie obowiązywania umowy pożyczki oraz naliczonych do dnia następnego po wypowiedzeniu umowy pożyczki do dnia sporządzenia pozwu oraz 4.725 zł tytułem niespłaconej części opłaty operacyjnej. Powód wezwał D. K. do zapłaty, jednak pozwana do dnia wniesienia pozwu nie spłaciła zadłużenia.

Referendarz Sądowy w Sądzie Rejonowym w Gnieźnie, uznając żądanie pozwu za uzasadnione, wydał w dniu 13 grudnia 2019 r. nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym w sprawie o sygn. akt I Nc 3488/19.

W dniu 16 stycznia 2020 r. D. K. wniosła sprzeciw od nakazu zapłaty, zaskarżając go w całości. Pozwana wniosła o zasądzenie na jej rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. D. K. przyznała, że zawarła umowę pożyczki nr (...) w związku z problemami finansowymi męża. Wywiodła jednak, że oświadczenie o wypowiedzeniu umowy pożyczki jest bezskuteczne oraz wskazała na abuzywny charakter postanowień umowy pożyczki i w konsekwencji wniosła o uznanie tychże postanowień za nieważne.

W dalszym toku postępowania strony podtrzymały swoje stanowiska w sprawie.

Wyrokiem z dnia 27 listopada 2021 r., wydanym w sprawie o sygn. akt I C 217/20, Sąd Rejonowy w Gnieźnie:

I. zasądził od pozwanej na rzecz powoda 9.939,35 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 4 grudnia 2019 r. do dnia zapłaty,

II. zasądził od pozwanej na rzecz powoda 2.317 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Apelację od powyższego wyroku wywiodła pozwana, zaskarżając go w całości.

Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucono nieuwzględnienie zarzutów, jakie zostały podniesione przez pełnomocnika pozwanej w sprzeciwie od nakazu zapłaty oraz brak przesłuchania pozwanej oraz jej męża – A. K. jako świadka. Skarżąca zarzuciła również, że pod przykrywką różnych przepisów i opłat manipulacyjnych oraz kosztów wyrok sankcjonuje w rzeczywistości lichwę - wysokie odsetki za pożyczone pieniądze, co powinno być karalne, a nie sankcjonowane przez sąd cywilny.

W świetle powyższego, skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości oraz obciążenie powoda wszystkimi kosztami procesu, w tym zastępstwa adwokackiego w I i II instancji.

W **odpowiedzi na apelację** powód wniósł o jej oddalenie oraz zasądzenie na rzecz powoda kosztów procesu w II instancji według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pozwanej zasługiwała na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy, co do zasady, podzielił ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego, przyjmując je za własne. Do tak ustalonego stanu faktycznego błędnie zastawiał jednak przepisy prawa materialnego.

Wskazać należy, że w toku postępowania, w złożonym sprzeciwie od wydanego w sprawie nakazu zapłaty, pozwana wyraziła stanowisko, iż oświadczenie o wypowiedzeniu umowy pożyczki jest bezskuteczne oraz wskazała na abuzywny charakter postanowień umowy pożyczki i w konsekwencji wniosła o uznanie tychże postanowień za nieważne. Nie zakwestionowała jednak, iż umowę pożyczki z pierwotnym wierzycielem zawarła, a zatem fakt zawięzania stosunku obligacyjnego uznać należało za bezsporny. Jednakże w tej sytuacji, poza koniecznością oceny postanowień umownych w zakresie opłat dodatkowych, na które uwagę zwracała skarżąca, należało ostatecznie ustalić, czy umowa została skutecznie wypowiedziana, albowiem miało to znaczenie zarówno dla oceny wymagalności, jak i wysokości dochodzonego roszczenia.

Zdaniem Sądu Okręgowego, słusznie pozwana zarzuciła, że pozaodsetkowy koszt udzielenia pożyczki w związku z umową nr (...) z dnia 16 maja 2018 r., tj. opłata operacyjna naliczona za cały okres obowiązywania umowy wynosząca 7.000 zł, powinien zostać poddany badaniu pod kątem abuzywności kształtujących ten obowiązek klauzul umownych.

Należy przy tym zaznaczyć, że wbrew stanowisku Sądu Rejonowego, nawet brak przekroczenia przez pozaodsetkowe koszty kredytu limitu wynikającego ze wzoru matematycznego z art. 36a ust. 1 u.k.k., nie wyklucza oceny postanowień umownych je przewidujących w sytuacji, gdy nie są to jednoznacznie określone świadczenia główne, pod kątem ich abuzywności, a obowiązek dokonania tej oceny w procesie z udziałem konsumenta, spoczywa na sędzie orzekającym z urzędu. Przepis art. 36a ust. 1 u.k.k. nie wyłącza bowiem stosowania art. 385¹ k.c. Brak jest też relacji między tymi przepisami o charakterze przepis ogólny – przepis szczególny. Art. 36a u.k.k. dotyczy wszelkich pozaodsetkowych kosztów kredytu, zarówno tych, które są sformułowanymi w sposób jednoznaczny świadczeniami głównymi, jak i tych, które charakteru takiego nie mają. Z kolei abuzywność dotyczy wyłącznie tych świadczeń, które nie są głównymi sformułowanymi w sposób jednoznaczny. Zestawienie powyższych przepisów wskazuje na to, że pozaodsetkowe koszty będące świadczeniami głównymi, nawet jeśli są sformułowane jednoznacznie, nie mogą przekroczyć wartości określonych w treści przepisu art. 36a ust. 1 u.k.k., z kolei jeśli takimi świadczeniami nie są, to nie tylko nie mogą przekroczyć limitu z art. 36a ust. 1 u.k.k., lecz również nie mogą stanowić rozwiązań ocenianych negatywnie z punktu widzenia art. 385¹ k.c. Podkreślić trzeba, że przepis art. 36a ust. 1 u.k.k., w swoim założeniu miał pozytywnie wpłynąć na sytuację konsumenta poprzez wprowadzenie rozwiązań polepszających ochronę jego interesów jako podmiotu mniej uprzywilejowanego w stosunku do pożyczkodawców, będących z reguły wysoce profesjonalizowanymi uczestnikami obrotu gospodarczego. Wykładnia zmierzająca do wyłączenia stosowania art. 385¹ k.c. w sytuacji, gdy koszty mieszczą się w określonym art. 36a limicie, prowadziłby w gruncie rzeczy do sytuacji przeciwnej, a więc niezgodnej z pierwotną wolą ustawodawcy przy wprowadzeniu tej regulacji do krajowego porządku prawnego, jak i z celem dyrektywy Rady 93/13/EWG. Treść art. 36a ustawy o kredycie konsumenckim ma charakter semidypozytywny (może zostać zmieniony w umowie na korzyść konsumenta), a zatem nie obejmuje go wyłączenie określone w art. 1 ust. 2 dyrektywy 93/13, które powinno być wykładane ściśle.

Zagadnienie to stanowiło przedmiot wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 26 marca 2020 r. w sprawie C-779/18. Trybunał uznał, że z zakresu stosowania dyrektywy 93/13 nie jest wyłączony warunek umowny, w którym ustala się całkowite pozaodsetkowe koszty kredytu z poszanowaniem maksymalnego pułapu przewidzianego w przepisie krajowym, niekoniecznie biorąc przy tym pod uwagę rzeczywiście ponoszone koszty.

Zgodnie z art. 385¹ § 1 k.c., postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Zgodnie z § 3 tego przepisu, niezgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta. Zgodnie z § 4 tego przepisu, ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje.

Zaznaczyć trzeba, że w myśl art., 385¹ § 2 k.c., jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie. Oznacza to, że wykluczone jest w takiej sytuacji stosowanie art. 58 § 1 i 3 k.c. (zob. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z 21 lutego 2013 r., I CSK 408/12, wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z 28 maja 2014 r. I ACa 86/14). Art. 385¹ § 1 i 2 k.c. wprowadza sankcję bezskuteczności jedynie wobec niedozwolonych postanowień umownych. Sankcją tą objęte są wyłącznie te postanowienia, które mają charakter klauzul niedozwolonych, natomiast pozostała część umowy pozostaje skuteczna. Jednocześnie sąd nie może – stwierdzając bezskuteczność klauzuli jako niedozwolonej – zastąpić takiej klauzuli innym postanowieniem (por. Kodeks cywilny. Tom I. Komentarz (red. Gutowski), komentarz do art. 385¹ k.c., Legalis). Postanowienia niedozwolone nie wywierają skutków już od momentu zawarcia umowy.

W ocenie Sądu Okręgowego nie można uznać, by opłata operacyjna wchodziła w zakres postanowień umowy określających główne świadczenia stron, a zatem podlegała ocenie pod kątem abuzywności. Zarówno w literaturze, jak też praktyce orzeczniczej został ugruntowany pogląd, że głównymi świadczeniami stron w umowie pożyczki są: udostępnienie środków finansowych do korzystania drugiej stronie w określonej danym stosunkiem wysokości (w przypadku pożyczkodawcy) oraz ich zwrot (w przypadku pożyczkobiorcy). Umowa pożyczki może mieć charakter odpłatny lub nieodpłatny. Umowa pożyczki, aby można było ją uznać za nienaruszającą zasad uczciwego obrotu, powinna określać, które opłaty i prowizje stanowią zysk pożyczkodawcy, a które są pobierane na pokrycie konkretnych kosztów ponoszonych przez niego w związku z zawartą umową i jej obsługą. Trafne jest stanowisko (zob. m.in. wyrok Sądu Okręgowego w Suwałkach z dnia 18 grudnia 2017 r. I Ca 452/17), że za niedozwolone klauzule umowne, w świetle art. 385¹ § 1 k.c., należy więc każdorazowo uznawać te postanowienia umowne, które pod postacią opłaty pobieranej formalnie na poczet pokrycia kosztów konkretnych czynności, w rzeczywistości stanowią dla pożyczkodawcy źródło dodatkowego zysku, ukryte przed konsumentem, pozwalając mu jednocześnie omijać przepisy dotyczące wysokości odsetek maksymalnych oraz niedopuszczalności kary umownej za niespełnienie świadczenia pieniężnego (art. 483 § 1 k.c.). Takie świadczenie nie stanowi świadczenia głównego stron (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 17 listopada 2011 r., III CSK 38/11, wyrok Sądu Antymonopolowego z dnia 30 września 2002 r., XVII Amc 47/01, wyrok Sądu Okręgowego w Suwałkach z dnia 18 grudnia 2017 r., I Ca 452/17).

Klauzula dobrych obyczajów wymaga odwołania się oceny sędziego i jego poczucia aksjologicznego. Klauzula ta nawiązuje do wyobrażeń o uczciwych, rzetelnych działaniach stron. W literaturze wskazuje się, że istotą dobrych obyczajów jest szeroko rozumiany szacunek do drugiego człowieka, wskutek czego za sprzeczne z nim uznaje się działania wykorzystujące m.in. niewiedzę, brak doświadczenia drugiej strony, naruszanie zasady równorzędności stron (por. Zagrobelny [w:] Kodeks cywilny. Komentarz 2017 (red. Gniewek), wyd. 8, komentarz do art. 385¹ k.c., Legalis). Sprzeczne z dobrymi obyczajami są takie działania, które zmierzają do niedoinformowania, dezorientacji, wywołania błędnego przekonania u klienta, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności, ukształtowania stosunku zobowiązaniowego niezgodnie z zasadą równorzędności stron (por. Popiołek [w:] Kodeks cywilny. Komentarz 2018 (red. Pietrzykowski) wyd. 9, tom I, komentarz do art. 385⁽¹⁾ k.c., Legalis). W orzecznictwie podkreśla się, że naruszenie równowagi kontraktowej stanowi przejaw naruszenia dobrych obyczajów (por. wyrok Sądu Najwyższego z 13 lipca 2005 r., I CK 832/04, BSN 2005, nr 11;). Naruszenie interesów konsumenta interpretuje się w sposób szeroki i przyjmuje się, że wchodzi tu w grę oprócz naruszenia interesu ekonomicznego także kwestie związane z niewygodną organizacją, mitręgą czy stratą czasu (por. Zagrobelny, op. cit). Naruszenie interesów konsumenta musi być rażące, czyli szczególnie doniosłe, znaczące (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 02 sierpnia 2017 r., I ACa 263/17, Legalis; wyrok Sądu Apelacyjnego z Warszawie z dnia 15 lutego 2017 r., VI ACa 1918/15, Legalis). W literaturze przyjmuje się, że do rażącego naruszenia interesów konsumenta dochodzi w przypadku znacznego odchylenia przyjętego uregulowania od zasad uczciwego wyważania praw i obowiązków (por. Popiołek [w:] Kodeks cywilny. Komentarz 2018 (red. Pietrzykowski) wyd. 9, tom I, komentarz do art. 385⁽¹⁾ k.c., Legalis).

W ocenie Sądu Okręgowego, postanowienia umowy dotyczące kosztów udzielonej pożyczki, w zakresie opłaty operacyjnej naliczonej za cały okres obowiązywania umowy, stanowiły klauzulę abuzywną. Nie ulega wątpliwości, że postanowienia te nie zostały uzgodnione indywidualnie z pozwaną. Były częścią narzuconego pozwanej wzorca

stosowanego w działalności pożyczkodawcy. Ponadto kształtowały obowiązki pozwanej w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jej interesy, w świetle doświadczenia życiowego będąc rażąco wygórowanymi. Opłata operacyjna w wysokości 7.000 zł, a więc w wysokości równej kwocie pożyczki stanowiła niewątpliwie naruszenie interesów konsumenta. Tego rodzaju opłaty, aby wiązały strony umowy, powinny wyrównywać koszty poniesione przez przedsiębiorcę i nie mogą być rażąco wysokie dla konsumenta, a tak w przypadku analizowanej umowy pożyczki niewątpliwie nie było. Przy tym pożyczkodawca zastrzegł odpłatność pożyczki poprzez odsetki umowne, w wielkości 10% w skali roku, wynoszące 1.263,65 zł.

Sąd Okręgowy miał na uwadze, że instytucje parabankowe zajmują się udzielaniem pożyczek m.in. osobom, które nie mają zdolności kredytowej w bankach, co skutkuje ponoszeniem przez tego rodzaju instytucje rynku finansowego znacznie wyższego ryzyka, niż w przypadku banków. Z tej przyczyny koszty udzielania pożyczek przez tego rodzaju instytucje są często wyższe niż w przypadku pożyczek bankowych. Prowizja oraz szeroko rozumiane opłaty administracyjne nie mogą jednak być z tej przyczyny ukształtowane w sposób naruszający prawa konsumenta. Pozwana jako konsument została obciążona nadmierną, wygórowaną opłatą operacyjną, która została jej narzucona i to bez wyjaśnienia i wykazania, na pokrycie jakich konkretnych kosztów w związku z zawartą umową i jej obsługą miała zostać pobrana. W ocenie Sądu Okręgowego, ustalenie opłaty operacyjnej na poziomie 100% kwoty udzielonej pożyczki należało zatem uznać za niedozwoloną klauzulę umowną w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c., nie wiążącą pozwanej.

W konsekwencji powyższego zmniejszeniu podlegała całkowita kwota do zapłaty przez D. K.. Uwzględnieniu podlegał kapitał pożyczki, a więc kwota faktycznie przekazana do dyspozycji pozwanej wraz z odsetkami umownymi. Stąd też Sąd Okręgowy, przeliczył wartość rat – w tym kapitału oraz odsetek należnych do zapłaty. Przy uwzględnieniu wysokości pożyczki, tj. 7.000 zł, wartości oprocentowania 10%, okresu kredytowania 40 miesięcy, przy jednoczesnym umownym postanowieniu, że raty są równe, spłata zobowiązania powinna zgodnie z umową następować:

- 1) 16 czerwca 2018 r. - wysokość zadłużenia 7.000 zł – rata 206,51 zł (w tym część kapitałowa 148,17 zł i część odsetkowa 58,33 zł),
- 2) 16 lipca 2018 r. - wysokość zadłużenia 6.851,83 – rata 206,51 zł (w tym część kapitałowa 149,41 zł i część odsetkowa 57,10 zł),
- 3) 16 sierpnia 2018 r. – wysokość zadłużenia 6.702,42 zł – rata 206,51 zł (w tym część kapitałowa 150,65 zł i część odsetkowa 55,85 zł),
- 4) 16 września 2018 r. – wysokość zadłużenia 6.551,77 zł – rata 206,51 zł (w tym część kapitałowa 151,91 zł i część odsetkowa 54,60 zł),
- 5) 16 października 2018 r. – wysokość zadłużenia 6.399,86 zł – rata 206,51 zł (w tym część kapitałowa 153,17 zł i część odsetkowa 53,33 zł),
- 6) 16 listopada 2018 r. – wysokość zadłużenia 6.246,69 zł – rata 206,51 zł (w tym część kapitałowa 154,45 zł i część odsetkowa 52,06 zł),
- 7) 16 grudnia 2018 r. – wysokość zadłużenia 6.092,24 zł – rata 206,51 zł (w tym część kapitałowa 155,74 zł i część odsetkowa 50,77 zł),
- 8) 16 stycznia 2019 r. – wysokość zadłużenia 5.936,50 zł – rata 206,51 zł (w tym część kapitałowa 157,03 zł i część odsetkowa 49,47 zł),
- 9) 16 lutego 2019 r. – wysokość zadłużenia – 5.779,47 zł – rata 206,51 zł (w tym część kapitałowa 158,34 zł i część odsetkowa 48,16 zł),

- 10) 16 marca 2019 r. – wysokość zadłużenia 5.621,12 zł – rata 206,51 zł (w tym część kapitałowa 159,66 zł i część odsetkowa 46,84 zł),
- 11) 16 kwietnia 2019 r. – wysokość zadłużenia 5.461,46 zł – rata 206,51 zł (w tym część kapitałowa 160,99 zł i część odsetkowa 45,51 zł),
- 12) 16 maja 2019 r. – wysokość zadłużenia 5.300,47 zł – rata 206,51 zł (w tym część kapitałowa 162,33 zł i część odsetkowa 44,17 zł),
- 13) 16 czerwca 2019 r. – wysokość zadłużenia 5.138,13 zł – rata 206,51 zł (w tym część kapitałowa 163,69 zł i część odsetkowa 42,82 zł),
- 14) 16 lipca 2019 r. – wysokość zadłużenia 4.974,44 zł – rata 206,51 zł (w tym część kapitałowa 165,05 zł i część odsetkowa 41,45 zł),
- 15) 16 sierpnia 2019 r. – wysokość zadłużenia 4.809,39 zł – rata 206,51 zł (w tym część kapitałowa 166,43 zł i część odsetkowa 40,08 zł),
- 16) 16 września 2019 r. – wysokość zadłużenia 4.642,97 zł – rata 206,51 zł (w tym część kapitałowa 167,81 zł i część odsetkowa 38,69 zł),
- 17) 16 października 2019 r. – wysokość zadłużenia 4.475,15 zł – rata 206,51 zł (w tym część kapitałowa 169,21 zł i część odsetkowa 37,29 zł),
- 18) 16 listopada 2019 r. – wysokość zadłużenia 4.305,94 zł – rata 206,51 zł (w tym część kapitałowa 170,62 zł i część odsetkowa 35,88 zł),
- 19) 16 grudnia 2019 r. – wysokość zadłużenia 4.135,32 zł – rata 206,51 zł (w tym część kapitałowa 172,04 zł i część odsetkowa 34,46 zł),
- 20) 16 stycznia 2020 r. – wysokość zadłużenia 3.963,27 zł – rata 206,51 zł (w tym część kapitałowa 173,48 zł i część odsetkowa 33,03 zł),
- 21) 16 lutego 2020 r. – wysokość zadłużenia 3.789,79 zł – rata 206,51 zł (w tym część kapitałowa 174,92 zł i część odsetkowa 31,58 zł),
- 22) 16 marca 2020 r. – wysokość zadłużenia 3.614,87 zł – rata 206,51 zł (w tym część kapitałowa 176,38 zł i część odsetkowa 30,12 zł),
- 23) 16 kwietnia 2020 r. – wysokość zadłużenia 3.438,49 zł – rata 206,51 zł (w tym część kapitałowa 177,85 zł i część odsetkowa 28,65 zł),
- 24) 16 maja 2020 r. – wysokość zadłużenia 3.260,64 zł – rata 206,51 zł (w tym część kapitałowa 179,33 zł i część odsetkowa 21,17 zł),
- 25) 16 czerwca 2020 r. – wysokość zadłużenia 3.081,30 zł – rata 206,51 zł (w tym część kapitałowa 180,83 zł i część odsetkowa 25,68 zł),
- 26) 16 lipca 2020 r. – wysokość zadłużenia 2.900,47 zł – rata 206,51 zł (w tym część kapitałowa 182,33 zł i część odsetkowa 24,17 zł),
- 27) 16 sierpnia 2020 r. – wysokość zadłużenia 2.718,14 zł – rata 206,51 zł (w tym część kapitałowa 183,85 zł i część odsetkowa 22,65 zł),

28) 16 września 2020 r. – wysokość zadłużenia 2.534,29 zł – rata 206,51 zł (w tym część kapitałowa 185,39 zł i część odsetkowa 21,12 zł),

29) 16 października 2020 r. – wysokość zadłużenia 2.348,90 zł – rata 206,51 zł (w tym część kapitałowa 186,93 zł i część odsetkowa 19,57 zł),

30) 16 listopada 2020 r. – wysokość zadłużenia 2.161,97 zł – rata 206,51 zł (w tym część kapitałowa 188,49 zł i część odsetkowa 18,02 zł),

31) 16 grudnia 2020 r. – wysokość zadłużenia 1.973,48 zł – rata 206,51 zł (w tym część kapitałowa 190,06 zł i część odsetkowa 16,45 zł),

32) 16 stycznia 2021 r. – wysokość zadłużenia 1.783,42 zł – rata 206,51 zł (w tym część kapitałowa 191,64 zł i część odsetkowa 14,86 zł),

33) 16 lutego 2021 r. – wysokość zadłużenia 1.591,77 zł – rata 206,51 zł (w tym część kapitałowa 193,24 zł i część odsetkowa 13,26 zł),

34) 16 marca 2021 r. – wysokość zadłużenia 1.398,53 zł – rata 206,51 zł (w tym część kapitałowa 194,85 zł i część odsetkowa 11,65 zł),

35) 16 kwietnia 2021 r. – wysokość zadłużenia 1.203,68 zł – rata 206,51 zł (w tym część kapitałowa 196,47 zł i część odsetkowa 10,03 zł),

36) 16 maja 2021 r. – wysokość zadłużenia 1.007,21 zł – rata 206,51 zł (w tym część kapitałowa 198,11 zł i część odsetkowa 8,39 zł),

37) 16 czerwca 2021 r. – wysokość zadłużenia 809,10 zł – rata 206,51 zł (w tym część kapitałowa 199,76 zł i część odsetkowa 6,74 zł),

38) 16 lipca 2021 r. – wysokość zadłużenia 609,33 zł – rata 206,51 zł (w tym część kapitałowa 201,43 zł i część odsetkowa 5,08 zł),

39) 16 sierpnia 2021 r. – wysokość zadłużenia 407,91 zł – rata 206,51 zł (w tym część kapitałowa 203,11 zł i część odsetkowa 3,40 zł),

40) 16 września 2021 r. – wysokość zadłużenia 204,80 zł – rata 206,51 zł (w tym część kapitałowa 204,80 zł i część odsetkowa 1,71 zł).

Nie było przy tym kwestionowane, że pozwana do dnia 17 maja 2019 r. dokonała wpłat na poczet spłaty pożyczki w łącznej kwocie 4.964,06 zł. Spłaty następowały w następujących dniach: 22 czerwca 2018 r – 381, 51 zł, 26 lipca 2018 r. – 381,51 zł, 21 sierpnia 2018 r. – 381,51 zł, 05 października 2018 r. – 381,51 zł, 06 listopada 2018 r. – 381,51 zł, 30 listopada 2018 r. – 381,51 zł, 13 marca 2019 r. – 1.145 zł, 12 kwietnia 2019 r. – 765 zł, 17 maja 2019 r. – 765 zł. Zgodnie z umową pożyczki dokonane przez pożyczkobiorcę spłaty zaliczane są w pierwszej kolejności na pokrycie wymagalnych rat (począwszy od najdalej wymagalnych płatności), z zachowaniem następującej kolejności: a) koszty sądowe i egzekucyjne, b) odsetki za opóźnienie, c) opłata operacyjna, d) odsetki umowne, e) należność główna (§ 6 ust.1 umowy).

Zgodnie z treścią umowy pożyczki powód był uprawniony do jej wypowiedzenia w przypadku powstania zaległości w wysokości dwóch pełnych rat. Z zestawienia dokonanych przez pozwaną wpłat z terminami płatności rat i ich prawidłową wysokością (jak powyżej) wynika, wbrew ocenie dokonanej przez Sąd Rejonowy, że nawet po naliczeniu odsetek za opóźnienie w płatnościach rat, ani na dzień wezwania do zapłaty pismem z 31 lipca 2019 r., ani na dzień wypowiedzenia umowy pismem z 7 października 2019 r., pozwana nie pozostawała w zwłoce w płatnościach,

uprawniającej do dokonania wypowiedzenia. Tak więc ww. oświadczenie powoda o wypowiedzeniu umowy nie mogło odnieść zamierzonego przez powoda skutku, a umowa pożyczki nadal wiąże strony (do 16 września 2021 r.).

Oprócz tego, podkreślić należy, że powód najpierw pismem z dnia 31 lipca 2019 r. wezwał pozwaną do zapłaty zaległej raty w wysokości 395,05 zł najpóźniej do dnia 10 sierpnia 2019 r., z informacją, że dokonywanie systematycznych rat pozwoli uniknąć konsekwencji wynikających z nieterminowego wywiązywania się z ustalonego harmonogramu spłat oraz zapewni płynną regulację zobowiązania, a następnie pismem z dnia 07 października 2019 r. dokonał wypowiedzenia umowy pożyczki. Oprócz tego, również pismem z dnia 7 października 2019 r. powód wezwał pozwaną do zapłaty z ostrzeżeniem o możliwości przekazania danych pozwanej do Rejestru Dłużników prowadzonego przez (...) S.A.

Tymczasem § 6 ust. 10 umowy stanowi, że w przypadku umów spłacanych przez pożyczkobiorcę w ratach miesięcznych, w razie opóźnienia pożyczkobiorcy w zapłacie dwóch pełnych rat, lub powstania zaległości przekraczających sumę dwóch pełnych rat, pożyczkodawca ma prawo rozwiązać za wypowiedzeniem umowę z zachowaniem 30-dniowego terminu wypowiedzenia. Wypowiedzenie umowy może nastąpić po uprzednim pisemnym wezwaniu pożyczkobiorcy do zapłaty zaległości w terminie nie krótszym niż 14 dni, licząc od dnia otrzymania wezwania przez pożyczkobiorcę, pod rygorem wypowiedzenia umowy. Wezwanie przesyłane jest przez pożyczkodawcę listem poleconym na ostatni wskazany przez pożyczkobiorcę jako adres do korespondencji.

Pozwana w złożonym sprzeciwie od nakazu zapłaty zaprzeczyła, by kiedykolwiek przed doręczeniem nakazu zapłaty otrzymała wezwania do zapłaty, a także oświadczenie o wypowiedzeniu umowy pożyczki, zarzucając, że powód nie przedłożył dokumentów potwierdzających ich doręczenie. Sąd Okręgowy zauważa, że na dalszym etapie postępowania pozwany przedstawił jedynie dowód nadania w dniu 7 października 2019 r. korespondencji do pozwanej D. K., jednakże nie udowodniono przy tym, które z pism znajdowało się w przesyłce. Sama również ich treść budzi zastrzeżenia, biorąc pod uwagę procedurę wypowiedzenia umowy pożyczki, przewidzianą w tejże umowie. Po pierwsze, brak dowodu doręczenia wezwania zapłaty z dnia 31 lipca 2019 r. uniemożliwia stwierdzenie, iż takie doręczenie faktycznie nastąpiło. Po drugie, w jego treści określono termin na dokonanie płatności zaległej raty do dnia 10 sierpnia 2019 r., a zatem nie zachowano przewidzianego w umowie 14-dniowego terminu. Nadto nie określono rygору braku spełnienia przedmiotowego świadczenia.

Nie dochowano zatem procedury wypowiedzenia umowy przewidzianej w jej treści, tzn. poprzez, w pierwszej kolejności wezwanie pozwanej do zapłaty z określeniem terminu nie krótszego niż 14 dni oraz rygору niewywiązania się z nałożonego wezwania, a dopiero w przypadku bezskutecznego upływu tego terminu - poprzez złożenie oświadczenia o wypowiedzeniu umowy pożyczki.

Przedstawione rozważania prowadzą do wniosku, że trafnie zarzuciła skarżąca, że Sąd I instancji bezzasadnie uznał, że doszło do skutecznego wypowiedzenia umowy pożyczki, która zgodnie z jej treścią wiąże strony do 16 września 2021 r. i że dochodzona pozwem należność jest w całości wymagalna. Brak wymagalności roszczenia objętego pozwem skutkuje natomiast oddaleniem powództwa.

Wyjaśnić nadto trzeba, że rozpoznawane w niniejszej sprawie roszczenie zostało przez powoda wywiedzione z faktu wypowiedzenia umowy pożyczki, a w konsekwencji postawienia całej wierzytelności wynikającej z tej umowy w stan wymagalności. Strona powodowa nie wskazywała w I instancji żadnej innej podstawy faktycznej żądania, a w II instancji taka modyfikacja podstawy faktycznej, stanowiąca zmianę roszczenia byłaby niedopuszczalna – art. 383 k.p.c. Z kolei pozwana zanegowała określoną przez powoda podstawę faktyczną roszczenia, podnosząc zarzut bezskuteczności wypowiedzenia umowy. Kwestią sporną, podniesioną też w apelacji, było zatem to, czy powodowi przysługuje wierzytelność wynikająca z wypowiedzenia umowy. Przedmiotem postępowania nie były natomiast inne wierzytelności, jakie mogłyby przysługiwać powodowi w sytuacji nienależytego wykonywania umowy przez pozwaną, w tym roszczenia z tytułu niezapłacenia przez pozwaną rat. Sam fakt, że kwota, której zasądzenia domagał się powód, mieściłaby się na innej podstawie faktycznej w granicach żądania wskazanego przed sądem pierwszej instancji nie oznacza jeszcze, że kwota ta jest dochodzona na tej samej podstawie faktycznej i prawnej, co żądanie zgłoszone przez

powoda przed sądem pierwszej instancji. Z tego względu, mając na uwadze art. 321 § 1 k.p.c. kwestie dotyczące aktualnego zadłużenia pozwanej z tytułu niespłacania przez nią rat pożyczki, nie mogły być przez Sąd badane (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 28 kwietnia 2020 r. I AGa 10/20). Przy takiej podstawie faktycznej powództwa, kiedy powód domaga się zapłaty całej kwoty w związku z postawieniem reszty niespłaconego kredytu (pożyczki) w stan natychmiastowej wymagalności, to tak skonstruowane roszczenie nie odnosi się do żądania zapłaty bieżących rat, których termin płatności wynika z harmonogramu przyjętego w umowie. Kwestia ta wymagałaby skierowania odrębnego żądania w formie odrębnego powództwa na drogę postępowania sądowego (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 13 lutego 2020 r. I ACa 240/19).

Mając to na względzie, Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżone orzeczenie w ten sposób, że powództwo oddalił.

Powyższa zmiana orzeczenia skutkowałą zmianą orzeczenia o kosztach procesu przed Sądem Rejonowym, z uwzględnieniem zasady odpowiedzialności za wynik procesu określonej w art. 98 § 1 k.p.c. Na koszty postępowania poniesione przez stronę pozwaną złożyły się koszty zastępstwa procesowego w kwocie 1.800 zł, wyliczone na podstawie § 2 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391§1 k.p.c. i § 2 pkt 4 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 ww. rozporządzenia z dnia 22 października 2015 r.

Agnieszka Śliwa